Dosarul:nr.2r-2537 Judecător: Mocanu Andrei
2-24095814-02-2r-12092024

D E C I Z I E

25 noiembrie 2024 mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău

În componența sa:

Președintele completului, judecătorul Anton Marina

Judecătorii Malîi Ala și Cojocaru Olga

examinând în absența părților recursul declarat de a***** emisă în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Samson Olga către Cerga Svetlana, Cerga Marina, Cerga Alexandru privind constatarea faptului acceptării succesiunii după decesul părinților Cerga Andrei și Cerga Evdochia,

c o n s t a t ă:

La data de 26 august 2024, Samson Olga s-a adresat cu o cerere de chemare în judecată către Cerga Svetlana, Cerga Marina, Cerga Alexandru privind constatarea faptului acceptării succesiunii după decesul părinților Cerga Andrei și Cerga Evdochia.

Prin încheierea Judecătoriei **, sediul Central din 30 august 2024***, cererea de chemare în judecată depusă de Samson Olga a fost restituită în temeiul art.170 alin.(1) lit. b) CPC.

La data de 10 septembrie 2024, avocatul Mihai Gafton în interesele recurentei Samson Olga a contestat cu recurs încheierea Judecătoriei *****, sediul Central din 30 august 2024, solicitând casarea acesteia, cu remiterea cauzei la rejudecare.

În motivarea recursului declarat a indicat că nu este de acord cu încheierea Judecătoriei *****, sediul Central din 30 august 2024, o consideră ilegală și pasibilă de a fi casată, deoarece la emiterea ei instanța a aplicat eronat normele de drept material și procedural.

Subliniază că la data de 26 august 2024 s-a adresat cu cerere de chemare în judecată în procedură contencioasă și nicidecum cu cerere în procedură specială după cum eronat a interpretat instanța de fond.

Totodată, indică că nici ea, nici frații acesteia Cerga Ion și Cerga Grigorii nu s-au adresat la biroul notarial pentru perfectarea drepturilor succesorale din motiv că nu avea cunoștințe juridice, iar frații acesteia nu atinsese vârsta majoratului, fiind cu capacitate de exercițiu limitată.

Susține că pe parcursul gestionării comune a averii succesorale a convenit împreună cu

fraţii acesteia că vor soluționa chestiunea succesorală pe viitor, în deplină egalitate.

Relevă că ulterior fratele, Cerga Grigore, s-a căsătorit cu Cerga Svetlana, care cu acordul tacit comun a trecut cu traiul în casa părintească, iar după decesul fratelui Cerga Grigore deoarece s-a iscat un conflict cu pârâta Cerga Svetlana s-a adresat cu prezenta acțiune în judecată.

Menționează că în temeiul art.27 alin.(1) CPC, părțile sunt libere să-și aleagă modalitatea și mijloacele de apărare.

Relevă că încheierea instanței este una lipsită de raționalitate, temeinicie, fiind una arbitrară, pasibilă de a fi casată.

Potrivit art.425 CPC termenul de declarare a recursului împotriva încheierii este de 15 zile de la comunicarea ei, prin urmare recurenta la caz a respectat acest termen.

Studiind cererea de recurs şi materialele dosarului, Colegul consideră recursul ca fiind întemeiat şi pasibil de a fi admis din următoarele considerente.

Analizând legalitatea și temeinicia încheierii contestate, prin prisma argumentelor invocate în recurs în cumul cu materialele cauzei, Colegiul consideră că recursul urmează a fi admis, cu casarea încheierii instanței de fond, restituind cauza spre rejudecare la etapa de primire din următoarele.

În conformitate cu prevederile art.427 lit.b) CPC, instanța de recurs, după ce examinează recursul împotriva încheierii, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial încheierea, restituind cauza spre rejudecare.

Conform prevederilor art.27 alin.(1) CPC, disponibilitatea în drepturi se afirmă în posibilitatea participanților la proces, în primul rând a părților, de a dispune liber de dreptul subiectiv material sau de interesul legitim supus judecății, precum și de a dispune de drepturile procedurale, de a alege modalitatea și mijloacele procedurale de apărare**.**

În corespundere cu prevederile art.38 alin.(1) CPC, reclamanta poate intenta acțiunea în oricare din sediile instanței în a cărei rază teritorială se află ***domiciliul pârâtului***.

Conform art.42 alin.(1) CPC ***acțiunea împotriva mai multor pârâți cu diferite domicilii se intentează în instanța de la domiciliul*** sau locul de aflare al **unuia dintre ei**, la alegerea reclamantului.

Potrivit prevederilor art.170 CPC, ***judecătorul restituie cererea de chemare în judecată dacă:***

a) reclamantul nu a respectat procedura de soluționare prealabilă a cauzei pe calea extrajudiciară, inclusiv prin mediere, prevăzută de lege pentru categoria respectivă de cauze sau de contractul părților;

b) instanța nu este competentă să judece cauza;

c) cererea a fost depusă de o persoană care, în pricina civilă respectivă, nu are capacitate de exercițiu al drepturilor procedurale civile;

d) soțul a înaintat acțiunea de desfacere a căsătoriei fără consimțământul soției, în timpul sarcinii sau în primul an de la nașterea copilului;

e) cererea nu este semnată ori este semnată de o persoană neîmputernicită de a o semna ori este semnată fără a se indica funcția semnatarului;

f) cererea a fost depusă în numele persoanei interesate de către o persoană neîmputernicită de a porni și a susține procesul;

g) la aceeași instanță sau la o alta, se află în judecată un litigiu între aceleași părți, asupra aceluiași obiect și având aceleași temeiuri.

În corespundere cu art.20 alin.(1) din Constituția Republicii Moldova, ***orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești*** *compet*ente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime, iar în alin.(2) se indică că nici o lege nu poate îngrădi accesul la justiție.

În temeiul art.10 alin.(1) și (3) CPC, sancțiunile procedurale sunt urmările nefavorabile, stabilite de normele de drept procedural civil, care survin pentru subiectul obligat în raport procedural în caz de neîndeplinire sau de îndeplinire defectuoasă a unui act de procedură, precum și în caz de exercitare abuzivă a unui drept procedural.

Sancțiunile procedurale vizează atât actele de procedură ale instanței judecătorești, ale participanților la proces, cât și ale persoanelor legate de activitatea acestora și în dependență de prevederile legii, constau în anularea actului procedural defectuos, în decăderea din drepturi pentru neîndeplinire în termen a actului de procedură, în obligația de a completa sau a reface actul îndeplinit cu nerespectarea legii, în restabilirea în drepturile încălcate, în aplicarea amenzii judecătorești, în alte măsuri prevăzute de lege.

În temeiul art.9 alin.(1) CPC, instanței judecătorești îi revine un rol diriguitor în organizarea și desfășurarea procesului, ale cărui limite și al cărui conținut sânt stabilite de prezentul cod și de alte legi.

Din actele cauzei Colegiul constată că ***la data de 26 august 2024, Samson Olga s-a adresat cu o cerere de chemare în judecată*** către Cerga Svetlana, Cerga Marina, Cerga Alexandru privind constatarea faptului acceptării succesiunii după decesul părinților Cerga Andrei și Cerga Evdochia.

Prin încheierea Judecătoriei *****, sediul Central din 30 august 2024, cererea de chemare în judecată depusă de Samson Olga a fost restituită în temeiul art.170 alin.(1) lit. b) CPC.

La data de 10 septembrie 2024, avocatul Mihai Gafton în interesele recurentei Samson Olga a contestat cu recurs încheierea Judecătoriei *****, sediul Central din 30 august 2024, solicitând casarea acesteia, cu remiterea cauzei la rejudecare.

Raportând dispozițiile normelor citate la circumstanțele cauzei, evaluând soluția primei instanțe prin prisma raționalismului pretențiilor înaintate în raport cu circumstanțele de fapt și de drept invocate, Colegiul consideră concluzia instanței de fond una neîntemeiată, contrară normelor de drept procedural.

În acest sens, Colegiul reține că domeniul de aplicare a art.170 alin.(1) lit. b) CPC se referă la cazurile când cererea este depusă la instanța necompetentă să judeca cauza, situație care în speță nu se atestă.

Or, potrivit art.38 alin.(1) CPC, reclamanta poate intenta acțiunea în oricare din sediile instanței în a cărei rază teritorială se află ***domiciliul pârâtului***.

În speță, dat fiind că domiciliul pârâților Cerga Svetlana, Cerga Marina, Cerga Alexandru se află în r. *****, s. ***** adresă care se află în circumscripția de activitate a Judecătoriei *****, sediul Central, ***competentă să judece prezenta cauză este Judecătoria *****, sediul Central.***

Colegiul apreciază critic argumentul instanței de fond precum că nu ar fi competentă să judece cererea în procedură specială cu privire la constatarea succesiunii pe motiv că Samson Olga nu s-a adresat inițial către notar cu cerere de acceptare a succesiunii, nu a anexat refuzul notarului în eliberarea certificatului de moștenitor, în condițiile în care reclamanta Samson Olga s-a adresat în judecată cu acțiune în procedură contencioasă împotriva pârâților Cerga

Svetlana, Cerga Marina, Cerga Alexandru și nicidecum cu cerere în procedură specială, două proceduri distincte pe care instanța de fond le confundă.

În acest sens, Colegiul reține că în procedura specială lipsește litigiul de drept material, datorită lipsei raportului material litigios în procedura specială nu există părți, ***participanții în procedura specială sunt petiționarul și persoana interesată***, cererea nu este depusă de petiționar împotriva unei persoane numită pârât, dar în procedura dată pot participa și anumite persoane interesate (de exemplu: organele de tutelă și curatelă, reprezentanți ai autorităților publice, persoane fizice etc.), în procedura specială sunt aplicate metode specifice de apărare a drepturilor și intereselor legitime, de exemplu: constatarea unui fapt care are valoare juridică (art. 6 CPC) etc., participanții nu dispun de mijloacele de apărare specifice procedurii contencioase, de exemplu: acțiunea reconvențională, referința, asigurarea acțiunii etc, nu pot fi îndeplinite următoarele acte de dispoziție: tranzacția și recunoașterea acțiunii, ***instanța de judecată este sesizată printr-o cerere „simplă", și nu printr-o cerere de chemare în judecată***, pentru toate categoriile de procedură specială, hotărârile judecătorești au efect declarativ în sensul că drepturile și circumstanțele stabilite sunt preexistente, instanța doar recunoaște existența lor, care nu se supun executării silite.

Pornind de la cele menționate, definim procedura specială ca fiind un fel distinct al procedurii civile, în care se examinează cauzele civile în lipsa unui litigiu de drept la cererea petiționarului, având drept scop confirmarea circumstanțelor cu valoare juridică, a drepturilor incontestabile, aplicarea măsurilor de ocrotire, stabilirea statutului juridic al cetățeanului sau a unei stări ale bunurilor, prin aplicarea unor metode specifice de apărare a drepturilor, libertăților și intereselor legitime.

Potrivit art.280 alin.(1)-(3) CPC, în procedură specială, cauzele se examinează de instanțele judecătorești după regulile de examinare a acțiunilor civile, cu excepțiile și completările stabilite în prezentul cod la cap. XXIII-XXXIV și în alte legi.

(2) **În procedură specială, instanța examinează cauzele cu participarea petiționarului**, altor persoane interesate, precum și a autorităților publice conform art. 74.

(3) Dacă, la depunerea cererii sau la examinarea cauzei în procedură specială, se constată un litigiu de drept ce ține de competența instanțelor judecătorești, instanța restituie cererea sau instanță scoate cererea de pe rol printr-o încheiere și explică petiționarului și persoanelor interesate dreptul lor de a soluționa litigiul în procedură de acțiune civilă la instanța competentă.

Pe de altă parte, în procedura contencioasă părțile se numesc „reclamant" și „pârât", care sunt legați reciproc prin raportul material-litigios, instanța este sesizată printr-o cerere de chemare în judecată, în această procedură sunt prezente instituțiile procesuale conexe (acțiunea reconvențională, asigurarea acțiunii, actele dispoziționale ale părților) instituția părților, a intervenienților etc, similar cazului din speță.

Respectiv, între aceste două feluri de procedură există diferență, care se explică prin natura lor juridică distinctă.

Analizând rigorile legii în raport cu soluția dată de instanța de fond conchidem că aceasta este una neîntemeiată, dat fiind aplicarea incorectă a normelor de drept procedural, or, concluziile de fapt ale instanței sunt contrare prevederile procedurale civile care reglementează institutul restituirii cererii de chemare în judecată.

Așadar, în condițiile în care competentă să judece prezenta cauză este Judecătoria *****, sediul Central, este nejustificată soluția instanței de fond de restituire a cererii de

chemare în judecată depuse de Samson Olga în temeiul art.170 alin.(1) lit. b) CPC.

De altfel, în cazul în care litigiul de drept nu ține de competența instanțelor judecătorești, judecătorul nu va restitui cererea și nici nu o va scoate de pe rol, dar va refuza în primirea acesteia (art. 169 alin. (1) lit. a) CPC) sau, după caz, va înceta procesul (art. 265 lit. a) CPC), o altă circumstanță neluată în calcul de instanța de fond.

Conform dispozițiilor art.1 alin.(3) ale Constituției Republicii Moldova, în lumina interpretărilor date în jurisprudența constantă a Curții Constituționale, (hotărârea Curții Constituționale nr.2 din 19.01.1998, publicată în Monitorul Oficial nr.12-13/8 din 19.02.1998), una din caracteristicile constituționale ale statului de drept o constituie obligațiunea statului, autorităților lui publice, instituțiilor, persoanelor oficiale de a activa în limitele atribuțiilor lor stabilite de Constituție și Legi, iar ***instanța de judecată nu constituie o excepție în acest sens.***

În temeiul hotărârii Curții Constituționale nr.3 din 20.01.2015, §41 ***importanța principiului legalității presupune ca legea să fie respectată***, această exigență există nu doar pentru indivizi, dar în egală măsură și pentru autoritățile publice și private, în măsura în care legalitatea vizează actele agenților publici, exigența este ca aceștia să acționeze în limitele atribuțiilor care le-au fost conferite de lege, motiv din care, instanța de judecată nu constituie o excepție de la această regulă.

Deci, instanțele de judecată au îndatorirea legală și constituțională de a sancționa participanții la proces în cadrul examinărilor judiciare cu mijloacele oferite de lege, astfel încât orice ***exercitare abuzivă și ilegală a prerogativelor instanței de judecată afectează în orice mod drepturile fundamentale ale cetățeanului.***

Așadar, dat fiind faptul că prima instanță a aplicat eronat normele de drept procedural, în vederea asigurării accesului liber la justiție și egalității armelor în proces, principii consfințite în art.6 din CtEDO, Colegiul consideră rezonabil și echitabil anularea încheierii contestate, or temeiul de restituire a cererii de chemare în judecată cu referire la depunerea acțiunii în instanța necompetentă este nejustificat legal, iar trimiterea cauzei spre rejudecare la etapa de primire a acțiunii este unicul remediu legal pentru astfel de omisiuni de procedură civilă.

În consecință, Colegiul conchide că în speță concluziile instanței de fond sunt incorecte în raport cu circumstanțele de fapt și de drept invocate.

Din cele ce preced, dat fiindcă încheierea primei instanțe este contrară normelor de drept procedural, Colegiul conchide de a admite recursul declarat, a casa încheierea instanței de fond, cu restituirea cauzei la rejudecare la etapa de primire a acțiunii.

În conformitate cu art.427 lit. b) CPC, Colegiul Civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău,

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de *****

Se casează încheierea Judecătoriei *****, sediul Central din 30 august 2024, emisă în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Samson Olga către Cerga Svetlana, Cerga Marina, Cerga Alexandru privind constatarea faptului acceptării succesiunii după decesul părinților Cerga Andrei și Cerga Evdochia, cu restituirea cauzei la rejudecare la etapa de primire a acțiunii.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele completului, judecătorul Anton Marina

Judecătorii
Malîi Ala

Cojocaru Olga